CBCS BA PROGRAMME COURSE

SANSKRIT LANGUAGE AND LITERATURE- GENERAL

SEMESTER- V

Core V- Vyakarana II

1. अष्टाध्यायी केन रचिता?

   (पाणिनिः, कात्यायनः, पतञ्जलिः, व्याडिः)

2. संस्कृतव्याकरणस्य भाष्यकारः कः?

   (पाणिनिः, कात्यायनः, पतञ्जलिः, व्याडिः)

3. समासः कतिविधः?

   (1,3,5,7)

4. केवलसमासविधायकं सूत्रं किम्?

   (समर्थः पदविधिः, प्राक्कडारात्समामः, सह सुपा, उपसर्जनं पूर्वम्)

5. पूर्वपदार्थप्रधानः समासः।

   (अव्ययीभावः, केवलसमासः, द्वन्द्वः, तत्पुरुषः)

6. उत्तरपदार्थप्रधानः समासः।

   (अव्ययीभावः, केवलसमासः, द्वन्द्वः, तत्पुरुषः)

7. उभयपदार्थप्रधानः समासः।

   (अव्ययीभावः, द्वन्द्वः, बहुव्रीहिः, तत्पुरुषः)

8. तत्पुरुषसमासभेदः कः?

   (अव्ययीभावः, केवलसमासः, द्वन्द्वः, कर्मधारयः)

9. कर्मधारयभेदः कः?

   (अव्ययीभावः, केवलसमासः, द्विगुः, बहुव्रीहिः)

10. अन्यपदार्थप्रधानः समासः।

    (अव्ययीभावः, द्वन्द्वः, बहुव्रीहिः, तत्पुरुषः)

11. वृत्तयः कति सन्ति?

(1, 3, 5, 7)

12. परार्थाभिधानं किम्?

(वृत्तिः, कृत्, समासः, विग्रहः)

13. वृत्यर्थावबोधकं वाक्यं किम्?

(वृत्तिः, कृत्, समासः, विग्रहः)

14. विग्रहः कतिविधः?

(1, 2, 5, 6)

15. भूतपूर्वः इत्यत्र केन निर्देशेन पूर्वनिपातः?

(उपसर्जनं पूर्वम्, भूतपूर्वे चरट्, अव्ययीभावश्च, सह सुपा)

16. उपसर्जनसंज्ञा केन सूत्रेण विधीयते?

(उपसर्जनं पूर्वम्, भूतपूर्वे चरट्, अव्ययीभावश्च, प्रथमानिर्दिष्टं समास उपसर्जनम्)

17. अधिहरिः इत्यस्य नपुंसकत्वं केन विधीयते?

(उपसर्जनं पूर्वम्, भूतपूर्वे चरट्, अव्ययीभावश्च, सह सुपा)

18. सुमद्रम् इति कः समासः?

(अव्ययीभावः, द्वन्द्वः, बहुव्रीहिः, तत्पुरुषः)

19. यथाशक्ति इति कः समासः?

(अव्ययीभावः, द्वन्द्वः, बहुव्रीहिः, तत्पुरुषः)

20. सहरि इत्यत्र सादेशः केन?

(उपसर्जनं पूर्वम्, अव्ययीभावे चाकाले, अव्ययीभावश्च, प्रथमानिर्दिष्टं समास उपसर्जनम्)

21. पञ्चगङ्गम् इत्यत्र केन समासः?

(सह सुपा, अव्ययीभावः, नदीभिश्च, अव्ययीभावे चाकाले)

22. उपशरदम् इत्यत्र कः समासान्तप्रत्ययः?

(टच्, अच्, कः, अकच्)

23. अनश्च इति सूत्रेण किं वइधीयते?

(टच्, अच्, कः, अकच्)

24. कृष्णश्रितः इति कः समासः?

(अव्ययीभावः, द्वन्द्वः, बहुव्रीहिः, तत्पुरुषः)

25. कर्तृकरणे कृता बहुलम् इति सूत्रेण किं विधीयते?

(अव्ययीभावः, द्वन्द्वः, बहुव्रीहिः, तत्पुरुषः)

26. हरित्रातः इति केन समासः?

(तत्पुरुषः, तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन, कर्तृकरणे कृता बहुलम्, द्विगुश्च)

27. पञ्चमी भयेन इत्यस्य उदाहरणं किम्?

(चोरभयम्, गोहितम्, कृष्णश्रितः, राजपुरुषः)

28. राजपुरुषः इत्यत्र केन समासः?

(तत्पुरुषः, तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन, कर्तृकरणे कृता बहुलम्, षष्ठी)

29. राजपुरुषः इत्यस्य विग्रहः कः?

(राज्ञः पुरुषः, राज्ञे पुरुषः, राजानं पुरुषः, राज्ञा पुरुषः)

30. पूर्वकायः इति केन समासः?

(षष्ठी, पूर्वापराधरोत्तरमिकदेशिनैकाधिकरणे, तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन, कर्तृकरणे कृता बहुलम्)

31. सप्तर्षयः इति केन समासः?

(षष्ठी, पूर्वापराधरोत्तरमिकदेशिनैकाधिकरणे, दिक्संख्ये संज्ञायाम्, कर्तृकरणे कृता बहुलम्)

32. पूर्वस्यां शालायां भवः इत्यस्य समस्तपदं किम्?

(पूर्वशाला, पूर्वा शाला, पौर्वशाला, पौर्वशालः)

33. गोरतद्धितलुकि इत्यनेन कः समासान्तप्रत्ययः विधीयते?

(टच्, अच्, कः, अकच्)

34. तत्पुरुषः समानाधिकरणः -----------------?

(कर्मधारयः, बहुव्रीहिः, अव्ययीभावः, द्विगुः)

35. द्विगुसंज्ञाविधायकं सूत्रं किम्?

(द्विगुः, संख्यापूर्वो द्विगुः, तत्पुरुषः समानाधिकरणः कर्मधारयः, द्विगुरेकवचनम्)

36. नीलोत्पलम् इति केन सूत्रेण समासः?

(स नपुंसकम्, विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, उपमानानि सामान्यवचनैः, गोरतद्धितलुकि)

37. ''पञ्चानां गवां समाहारः'' समस्तपदं लिखत।

(पञ्चगोः, पञ्चगुः, पञ्चगवम्, पञ्चगौः)

38. समाहारे द्विगोः नपुंसकत्वं केन विधीयते?

(स नपुंसकम्, विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, उपमानानि सामान्यवचनैः, अव्ययीभावश्च)

39. समाहारे द्वन्द्वस्य नपुंसकत्वं केन विधीयते?

(स नपुंसकम्, विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, उपमानानि सामान्यवचनैः, अव्ययीभावश्च)

40. अब्राह्मणः इत्यत्र केन समासः?

(विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, उपमानानि सामान्यवचनैः, नलोपो नञः, नञ्)

41. अनश्वः इत्यत्र नुडागमः केन सूत्रेण?

(नञ्, नलोपो नञः, तस्मान्नुडचि, कुगतिप्रादयः)

42. उपपदसंज्ञाविधायकं सूत्रम्?

(तत्रोपपदं सप्तमीस्थम्, उपपदमतिङ्, विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, एकविभक्ति चापूर्वनिपाते)

43. अधोनिर्दिष्टेषु उपसर्जनसंज्ञाविधायकं सूत्रम्?

(तत्रोपपदं सप्तमीस्थम्, उपसर्जनं पूर्वम्, विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, एकविभक्ति चापूर्वनिपाते)

44. अतिमालः इत्यत्र ह्रस्वः कथम्?

(गोस्त्रियोरुपसर्जनस्य, उपसर्जनं पूर्वम्, विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, एकविभक्ति चापूर्वनिपाते)

45. द्व्यङ्गुलम् इत्यत्र समासान्तप्रत्ययः कः?

(टच्, अच्, कः, अकच्)

46. महाराजः इत्यत्र महतः आकारादेशः केन?

(राजाहःसखिभ्यष्टच्, आन्महतः समानाधिकरणजातीययोः, गोस्त्रियोरुपसर्जनस्य, एकविभक्ति चापूर्वनिपाते)

47. प्राप्तजीविकः इत्यत्र केन समासः?

(विशेषणं विशेष्येण बहुलम्, उपमानानि सामान्यवचनैः, कुगतिप्रादयः, प्राप्तापन्ने च द्वितीयया)

48. बहुव्रीहिसमासविधायकं सूत्रं किम्?

(अनेकमन्यपदार्थे, उपमानानि सामान्यवचनैः, शेषो बहुव्रीहिः, प्राप्तापन्ने च द्वितीयया)

49. रूपवद्भार्यः इति कः समासः

(कर्मधारयः, बहुव्रीहिः, अव्ययीभावः, द्विगुः)

50. कण्ठेकालः इत्यत्र विभक्तेः अलुक् कथम्?

(अनेकमन्यपदार्थे, हलदन्तात्सप्तम्याः संज्ञायाम्, शेषो बहुव्रीहिः, प्राप्तापन्ने च द्वितीयया)

51. परस्परनिरपेक्षस्य अनेकस्य एकस्मिन् अन्वयः कः?

(समुच्चयः, अन्वाचयः, इतरेतरयोगः, समाहारः)

52. अन्यतरस्य आनुषङ्गिकत्वेनान्वयः कः?

(समुच्चयः, अन्वाचयः, इतरेतरयोगः, समाहारः)

53. मिलितानामन्वयः कः?

(समुच्चयः, अन्वाचयः, इतरेतरयोगः, समाहारः)

54. ईश्वरं गुरुं च भजस्व इत्यत्र चार्थः कः?

(समुच्चयः, अन्वाचयः, इतरेतरयोगः, समाहारः)

55. पाणिपादम् इत्यत्र कथं एकवचनम्?

(चार्थे द्वन्द्वः, राजदन्तादिषु परम्, अजाद्यन्तम्, द्वन्द्वश्च प्राणितूर्यसेनाङ्गानाम्)

56. छन्दोमात्रगोचरः लकारः कः?

(लट्, लिट्, लेट्, लोट्)

57. वर्तमाने कः लकारः?

(लट्, लिट्, लेट्, लोट्)

58. परस्मैपदसंज्ञाविधायकं सूत्रम्?

(लस्य, शेषात्कर्तरि परस्मैपदम्, लः परस्मैपदम्, वर्तमाने लट्)

59. प्रथमपुरुषैकवचने लस्य स्थाने कः प्रत्ययः?

(तिप्, तस्, झि, सिप्)

60. मध्यमपुरुषैकवचने लस्य स्थाने कः प्रत्ययः?

(तिप्, तस्, झि, सिप्)

61. मध्यमपुरुषबहुवचने लस्य स्थाने कः प्रत्ययः?

(तिप्, थस्, थ, सिप्)

62. उत्तमपुरुषैकवचने लस्य स्थाने कः प्रत्ययः?

(तिप्, मिप्, सिप्, वस्)

63. उत्तमपुरुषबहुवचने लस्य स्थाने कः प्रत्ययः?

(तिप्, मिप्, मस्, वस्)

64. अधोनिर्दिष्टेषु आत्मनेपदसंज्ञकः कः?

(शानच्, शतृ, तिप्, मस्)

65. अधोनिर्दिष्टेषु आत्मनेपदसंज्ञकः कः?

(सिप्, महिङ्, तिप्, मस्)

66. तिङः शितश्च किंसंज्ञकाः?

(आत्मनेपदम्, परस्मैपदम्, सार्वधातुकम्, आर्धधातुकम्)

67. सार्वधातुकार्धधातुकयोः इत्यनेन किं विधीयते?

(गुणः, वृद्धिः, अवादेशः, सवर्णदीर्घः)

68. भूतानद्यतनपरोक्षार्थवृत्तेः धातोः कः लकारः?

(लट्, लिट्, लेट्, लोट्)

69. बभूविथ इत्यत्र इड्विधायकं सूत्रम्?

(आर्धधातुकस्येड्वलादेः, लिट् च, भवतेरः, अभ्यासे चर्च)

70. भविष्यत्यनद्यतने अर्थे धातोः कः लकारः?

(लट्, लिट्, लुट्, लोट्)

Answer Key

1. A
2. C
3. C
4. C
5. A
6. D
7. B
8. D
9. C
10. C
11. C
12. A
13. D
14. B
15. B
16. D
17. C
18. A
19. A
20. B
21. C
22. A
23. A
24. D
25. D
26. C
27. A
28. D
29. A
30. B
31. C
32. D
33. A
34. A
35. B
36. B
37. B
38. A
39. D
40. C
41. A
42. D
43. A
44. A
45. A
46. B
47. D
48. A
49. B
50. B
51. A
52. B
53. C
54. A
55. D
56. C
57. A
58. C
59. A
60. D
61. C
62. B
63. C
64. A
65. B
66. C
67. A
68. B
69. A
70. C